

FINANSIELL DELÅRSRAPPORT

4. kvartal 2016

Innhold

Hovedtall konsern	3
Styrets rapport	4
Resultatregnskap	10
Utvidet resultat	11
Balanse	12
Egenkapitaloppstilling	14
Kontantstrømoppstilling	15
Noter til regnskapet	16

Om Avinor

Avinor har to primære virksomhetsområder, drift av et landsomfattende nett av lufthavner, samt nasjonal flysikringstjeneste for sivil og militær luftfart. Samlet omfatter dette 46 lufthavner, samt kontrolltårn, kontrollsentraller og annen teknisk infrastruktur for sikker flynavigasjon. Utover den operative virksomheten, legges det til rette for kommersiell inntjening gjennom flyplass-hoteller, parkeringsanlegg, taxfree-butikker, servering og andre servicetilbud til flypassasjerene.

Avinor utgjør et konsern hvor virksomheten dels er organisert i divisjoner og dels i juridiske enheter (datterselskaper). Finansielt sett drives lufthavnsvirksomheten som ett luftfartssystem. Flysikringstjenesten er egenfinansiert ved at tjenestene prises etter internasjonale bestemmelser. Antall ansatte er ca. 3000 og årlige driftsinntekter utgjør i størrelsesorden 10 milliarder kroner.

Aksjene i Avinor AS er 100 prosent eiet av den norske stat ved Samferdselsdepartementet. Samferdselsdepartementet forvalter statens eierstyring overfor Avinor, og fastsetter blant annet konsernets samfunnspålagte oppgaver, avkastningskrav og utbytte. I tillegg regulerer Samferdselsdepartementet luftfartsavgiftene. Samferdselsdepartementet er overordnet myndighet for norsk luftfart, og fastsetter også Luftfartstilsynets regelverk som har konsekvenser for Avinors drift.

Avinor har utstedt obligasjoner som er notert på Oslo Børs og Luxembourg børsen. Oslo Børs er valgt som konsernets hjemmemarked. Konsernet følger Oslo Børs sine anbefalinger for eierstyring og selskapsledelse så langt de passer. Prinsippene suppleres med regjeringens fokusering på eierstyring og selskapsledelse ved forvaltningen av statens eierskap.

Avinors hovedkontor er i Oslo.

Hovedtall Avinor konsern

Beløp i MNOK

	4. KVARTAL		PER 4. KVARTAL	
	2016	2015	2016	2015
Trafikkinntekter	727,3	741,7	3 002,3	3 067,8
Inndekning security	279,5	276,0	1 156,9	1 155,5
Salgs- og leieinntekter - duty free	623,4	600,7	2 552,0	2 512,0
Salgs- og leieinntekter - parkering	226,7	213,7	868,6	865,9
Salgs- og leieinntekter - annet	575,9	458,7	1 876,1	1 670,9
Konserninterne tjenester	68,7	49,1	219,0	152,0
Driftsinntekter lufthavnvirksomhet	2 501,5	2 339,9	9 674,9	9 424,1
Underveisinntekter	244,4	226,8	984,7	1 024,8
Konsernintern Innflygings- og tårntjeneste	225,2	235,1	804,6	842,2
Andre driftsinntekter	61,7	62,4	201,5	220,5
Driftsinntekter flysikringstjeneste	531,3	524,3	1 990,8	2 087,5
Andre driftsinntekter konsern (a)	220,0	1 496,5	827,9	2 224,3
Eliminering av konserninterne poster	-467,8	-467,9	-1 705,6	-1 746,5
Sum driftsinntekter konsern	2 785,0	3 892,8	10 788,0	11 989,4
Driftskostnader lufthavn (a)	-1 703,5	-1 574,7	-6 119,6	-5 972,3
Driftskostnader flysikring	-469,6	-477,5	-1 779,1	-1 874,4
Driftskostnader eiendom og felles	-271,1	-368,7	-1 074,0	-1 197,3
Eliminering av konserninterne poster	467,8	467,9	1 705,6	1 746,5
Sum driftskostnader konsern	-1 976,4	-1 953,0	-7 267,1	-7 297,5
EBITDA lufthavnvirksomhet	798,0	765,2	3 555,3	3 451,8
EBITDA flysikringstjeneste	61,7	46,8	211,7	213,1
EBITDA eiendom og felles konsernposter	-51,1	1 127,8	-246,1	1 027,0
EBITDA konsern	808,7	1 939,7	3 520,9	4 691,8
Av- og nedskrivninger	-491,0	-437,3	-1 762,9	-1 459,3
Driftsresultat (EBIT)	317,7	1 502,4	1 758,0	3 232,5
Finansresultat	-125,4	-88,4	-383,8	-328,6
Resultat før skatt	192,3	1 414,0	1 374,2	2 903,9
Skattekostnad	-41,8	-52,1	-338,7	-454,9
Resultat etter skatt	150,5	1 361,9	1 035,5	2 449,0
EBITDA-margin lufthavnvirksomhet	31,9 %	32,7 %	36,7 %	36,6 %
EBITDA-margin flysikringstjeneste	11,6 %	8,9 %	10,6 %	10,2 %
EBITDA-margin konsern	29,0 %	49,8 %	32,6 %	39,1 %
Investeringer lufthavnvirksomhet	1 552,9	1 280,4	4 554,6	5 115,9
Investeringer flysikringstjeneste	78,1	25,5	238,1	131,1
Investeringer annet	53,1	169,5	321,8	410,5
Sum investeringer	1 684,1	1 475,4	5 114,5	5 657,5
Utbetalt utbytte	-	-	-500,0	-500,0
Kontantstrøm før opptak av ny gjeld	-734,2	545,0	-2 622,0	-1 726,0
Rentebærende gjeld			19 956,6	18 489,7
Totale eiendeler			40 921,8	38 785,0
Egenkapitalprosent			36,6 %	38,2 %
Antall flypassasjerer (i 1000)	12 282,2	11 987,4	50 802,8	50 024,9
Antall flybevegelser (i 1000)	172,9	178,9	704,4	724,1
Antall service units (i 1000)	618,7	563,2	2 492,9	2 356,8
Punktlighet (b)			87 %	88 %
Regularitet (b)			99 %	98 %

(a) Eksklusive konserninterne festeavgifter

(b) Siste 12 måneder

Styrets rapport

VIKTIGE HENDELSER

Flytrafikken i perioden 01.01 - 31.12.2016 målt i antall passasjerer over Avinors lufthavner økte med 1,6 prosent sammenlignet med 2015. Oslo lufthavn økte med 4,5 prosent, mens Sola hadde en reduksjon på 6,8 prosent. Trafikken på øvrige lufthavner var samlet sett på samme nivå som 2015. Flytrafikken til/fra Stavanger er fortsatt preget av konjunktorene innen olje og gass.

De nye terminalområdene inklusive underliggende infrastruktur på Gardermoen ble satt i teknisk prøvedrift 01.12.2016 med en planmessig opptrapping av passasjervolum og flybevegelser på de nye anleggene. Gjenstående byggearbeider er å ferdigstille sammenkobling med den gamle terminalen samt kommersielle arealer. Alt ligger til rette for et komplett og ferdigstelt anlegg til offisiell åpning 27.04.2017. Prosjektet vil bli slutført innenfor timeplan og vedtatt kostnadsramme.

Ny terminal på Flesland skal etter planen åpne 17.08.2017. Prosjektets milepælsplan viser at dette målet forventes nådd innenfor vedtatt kostnadsramme.

For å styrke fremtidig beredskap, skape attraktive arbeidsplasser, effektivisere driften samt unngå nye anleggsinvesteringer i tårnbygg, er Remote Services etablert som enhet i Avinor Flysikring AS. Remote Services' mandat er å utvikle, implementere og kommersialisere fjernstyrte tårntjenester. Kongsberg Defence & Aerospace er samarbeidspartner og systemleverandør til utviklingsprosjektet. Et fjernstyrt tårnsenter er under bygging i Bodø med målsetting om at 15 tårn skal være i operativ drift innen utgangen av 2020. Prosjektet er banebrytende innenfor flysikringstjeneste og det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til fremdrift. Prosjektet følger milepælsplan.

Avinor har som målsetting at bærekraftig jet biodrivstoff skal tas i bruk i norsk luftfart. I januar 2016 ble Avinor Oslo Lufthavn, i samarbeid med AirBP, SkyNRG, Lufthansa Group, KLM og SAS, verdens første internasjonale lufthavn som kan levere biodrivstoff til alle flyselskap som tanker der. I fjerde kvartal ble ny leveranse av biodrivstoff mottatt fra AltAir i California.

Konsernets moderniseringsprogram har god fremdrift med en foreløpig innsparingsprognose bedre enn målsetting. Programmet målsatte kostnadsbesparelse på 600 millioner kroner per år fra 2018 i forhold til konsernets tidligere finansielle langtidsplan (baseline) ligger fast. Til tross for store kapasitetsutvidelser og økt produksjon, er antall årsverk redusert med 2,5 prosent i 2016.

Konsernet har en løpende sikker og stabil drift med en gjennomsnittlig regularitet på 99 prosent og en punktlighet på 87 prosent siste 12 måneder.

Siste 12 måneder utgjør sykefraværet 4,67 prosent med en skadefraværverdi (H-verdi) på 4,0.

Spørsmålet om en ny lufthavn i Bodø skal legges frem i forbindelse med Nasjonal transportplan i første halvår 2017. Forsvarsbygg har utredet en samlet statlig eiendomsstrategi for arealene. Utredningen viser en mulig modell for deling av finansieringen mellom Avinor, verdier fra eiendommene og en ekstern finansieringskilde. Avinor har på oppdrag fra Samferdselsdepartementet foretatt en fornyet gjennomgang av forutsetningene for etablering av en ny lufthavn. Kostnadene for en ny lufthavn er anslått til mellom 4,5 og 5,0 milliarder kroner (2016-verdi). Avinors andel av investeringene er anslått i nivå 1,5 milliarder kroner. Regjeringen har tilkjennegitt at man i Nasjonal Transportplan 2018-2029 vil gå inn for å bygge ny flyplass i Bodø og bidra med 2,2 milliarder kroner.

Reisevaneundersøkelsen for 2015 viste at for første gang blir det gjort flere fritidsreiser enn forretningsreiser på flytrafikken innlands. Turistene inntar Norge i økende grad. Veksten de siste to årene kommer i hovedsak fra utlendingers reiser til Norge.

FJERDE KVARTAL 2016

TABELL 1: FINANSIELLE HOVEDTALL FJERDE KVARTAL

MNOK	Q4 2016	Q4 2015	ENDRING
Driftsinntekter	2 785,0	2 626,5	6,0 %
Andre inntekter	-	1 266,3	-
EBITDA	808,7	1 939,7	-58,3 %
EBIT	317,7	1 502,4	-78,9 %
Resultat etter skatt	150,5	1 361,9	-88,9 %
Investeringer	1 684,1	1 475,4	14,1 %

Fjerde kvartal 2016 var trafikkmessig sterkt med 6,5 prosent flere passasjerer på Oslo lufthavn sammenliknet med fjerde kvartal 2015. Sola lufthavn er fremdeles preget av redusert aktivitet innen olje og gass, og hadde 4,9 prosent færre passasjerer enn i tilsvarende periode i 2015. For øvrige lufthavner samlet sett ble trafikkvolumet redusert med 0,7 prosent. På konsernbasis utgjorde trafikkveksten 2,5 prosent sammenliknet med fjerde kvartal 2015.

Driftsinntektene i fjerde kvartal 2016 utgjorde 2 785 millioner kroner sammenliknet med 3 893 millioner kroner for fjerde kvartal i 2015. Nedgangen i driftsinntekter skyldtes en salgsgevinst på 1 266 millioner kroner for salg av eiendom i fjerde kvartal 2015. Sett bort fra nevnte salgsgevinst, ble år til år økning i driftsinntektene seks prosent. Det er i hovedsak lufthavnvirksomheten som bidro til konsernets inntektsvekst i fjerde kvartal.

Driftskostnadene i fjerde kvartal utgjorde 1 976 millioner kroner sammenliknet med 1 953 millioner kroner i fjerde kvartal 2015. Økningen skyldtes økte varekostnader og økte kostnader

relatert til utbyggingsprosjektet på Oslo lufthavn jf. note 5 konsernregnskapet.

Det ble i fjerde kvartal kostnadsført 113 millioner kroner knyttet til merkostnader (eksklusive av- og nedskrivninger) for å opprettholde god drift og sikker trafikkavvikling parallelt med utbygging av Oslo lufthavn. Tilsvarende tall for fjerde kvartal 2015 var 78 millioner kroner, jf. note 5 i konsernregnskapet.

Samlede av- og nedskrivninger på konsernets varige driftsmidler utgjorde 491 millioner kroner i fjerde kvartal sammenliknet med 437 millioner kroner i fjerde kvartal 2015. Økningen skyldtes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk.

Konsernets netto finansresultat i fjerde kvartal ble minus 125 millioner kroner sammenliknet med minus 88 millioner kroner i fjerde kvartal 2015. Endringen skyldtes i hovedsak lavere balanseførte rentekostnader som følge av nedgang i anlegg under utførelse.

Med en skattesats på 25 prosent på årsbasis, utgjorde konsernets resultat etter skatt 151 millioner kroner i fjerde kvartal, sammenliknet med 1 362 millioner kroner i tilsvarende rapporteringsperiode i 2015. Resultatendringen skyldtes i hovedsak ovennevnte gevinst fra salg av eiendom i 2015.

01.01 - 31.12.2016

TABELL 2: FINANSIELLE HOVEDTALL 01.01 - 31.12

MNOK	01.01 - 31.12.16	01.01 - 31.12.15	ENDRING
Driftsinntekter	10 788,0	10 723,1	0,6 %
Andre inntekter	-	1 266,3	-
EBITDA	3 520,9	4 691,8	-25,0 %
EBIT	1 758,0	3 232,5	-45,6 %
Resultat etter skatt	1 035,5	2 449,0	-57,7 %
Investeringer	5 114,5	5 657,5	-9,6 %

Konsernet hadde i perioden 01.01. – 31.12.2016 et resultat etter skatt på 1 036 millioner kroner. Over utvidet resultat er det i sum kostnadsført 415 millioner kroner i hovedsak knyttet til økt pensjonsforpliktelse. Årets totalresultat ble således 620 millioner kroner.

Som følge av utbyggingsprosjekter ble konsernets balanse år til år økt med 2,1 milliarder kroner i 2016 og utgjorde 40,9 milliarder kroner per 31.12.2016.

Driftsinntekter

Driftsinntekter i perioden 01.01 – 31.12.2016 utgjorde 10 788 millioner kroner sammenliknet med 11 989 i 2015. Inkludert i driftsinntektene i 2015 var gevinst ved salg av eiendom på 1 266 millioner kroner. Justert for denne gevinsten, økte driftsinntektene år til år med 0,6 prosent.

Innenfor lufthavnvirksomheten økte driftsinntektene år til år med 2,7 prosent i 2016 drevet av økt trafikkvolum og økte salgs- og leieinntekter ved Oslo lufthavn. Innenfor flysikringstjenesten ble økt trafikkvolum mer enn motsvart av planlagte prisreduksjoner

slik at samlede driftsinntekter ble redusert med 4,6 prosent. Leieinntekter fra eiendom ble redusert som følge av salget av Radisson BLU Gardermoen i fjerde kvartal 2015.

Reduksjonen i konserninterne tjenester reflekterer fusjonen mellom Avinor AS og Oslo Lufthavn AS den 01.01.2016.

TABELL 3: DRIFTSINNTEKTER PER VIRKSOMHETSOMRÅDE

MNOK	01.01 - 31.12.16	01.01 - 31.12.15	ENDRING
Lufthavndrift	9 674,9	9 424,1	2,7 %
Flysikringstjeneste	1 990,8	2 087,5	-4,6 %
Eiendom	146,5	1 509,7	-90,3 %
Interne tjenester	681,6	1 135,9	-40,0 %
Konsernintern eliminerings	-1 705,7	-2 167,8	-21,3 %
Avinor konsern	10 788,1	11 989,4	-10,0 %

Driftskostnader, avskrivninger og andre poster

Driftskostnader i perioden 01.01 – 31.12.2016 utgjorde 7 267 millioner kroner sammenliknet med 7 297 millioner kroner i 2015, en reduksjon på 0,4 prosent. Driftskostnad per passasjer ble år til år redusert med 1,9 prosent i 2016.

Det ble i 2016 kostnadsført 356 millioner kroner knyttet til merkostnader (eksklusive av- og nedskrivninger) for å opprettholde god drift og effektiv trafikkavvikling parallelt med utbygging av Oslo lufthavn. Tilsvarende tall for 2015 var 248 millioner kroner, jf. note 5 i konsernregnskapet.

Samlede av- og nedskrivninger i perioden 01.01 - 31.12.2016 utgjorde 1 763 millioner kroner sammenliknet med 1 459 millioner kroner i 2015. Økningen skyldes at flere anlegg under utførelse er ferdigstilt og tatt i bruk. Meravskrivninger knyttet til utbyggingsprosjektet ved Oslo lufthavn utgjorde 82 millioner kroner mot 61 millioner kroner i 2015, jf. note 5 i konsernregnskapet.

EBITDA og EBIT

EBITDA i perioden 01.01 – 31.12.2016 utgjorde 3 520 millioner kroner med en EBITDA-margin på 32,6 prosent. Justert for engangsgevinst ved salg av eiendom i 2015, ble konsernets EBITDA-margin i 2016 styrket med 0,7 prosentpoeng sammenliknet med 2015.

Driftsresultatet i perioden 01.01 – 31.12.2016 utgjorde 1 758 millioner kroner sammenliknet med 3 233 millioner kroner i 2015. Det reduserte driftsresultatet forklares av økte avskrivninger, merkostnader relatert til å opprettholde god drift og effektiv trafikkavvikling parallelt med utbygging av Oslo lufthavn, reduserte leieinntekter som følge av salget av Radisson BLU Gardermoen, samt reduserte priser i flysikringstjenesten. I tillegg inkluderte driftsresultatet i 2015 en engangsgevinst på 1 266 millioner kroner som følge av salget av Radisson BLU Gardermoen.

Finansposter og skatt

Konsernets netto finansresultat i perioden 01.01 - 31.12.2016 var minus 384 millioner kroner sammenliknet med minus 329 millioner kroner i 2015. Endringen i netto finansresultat skyldtes rentekostnader knyttet til økt opptrekk av lån og redusert omfang av balanseførte prosjekterelaterede rentekostnader.

Skattekostnaden er beregnet til 25 prosent av konsernresultat før skatt, 339 million kroner.

Investeringer

Balanseført tilgang til varige driftsmidler i perioden 01.01 - 31.12.2016 utgjorde 5 114 millioner kroner sammenlignet med 5 658 millioner kroner for tilsvarende periode i fjor.

Investeringene fordelte seg på virksomhetsområdene som følger:

TABELL 4: BALANSEFØRT TILGANG TIL VARIGE DRIFTSMIDLER

MNOK	01.01 - 31.12.16	01.01 - 31.12.15	ENDRING
Lufthavndrift	4 554,6	5 115,9	-561,2
Flysikringstjeneste	238,1	131,1	107,0
Eiendom	0,3	-0,4	0,7
Konsernfelles	97,9	122,7	-24,8
Konsernposter	223,6	288,2	-64,6
Avinor konsern	5 114,5	5 657,5	-543,0

De nye terminalområdene inklusive underliggende infrastruktur på Gardermoen ble satt i teknisk prøvedrift 01.12.2016 med en planmessig opptrapping av passasjervolum og flybevegelser på de nye anleggene. Gjenstående byggarbeider er å ferdigstille sammenkobling med den gamle terminalen samt kommersielle arealer. Alt ligger til rette for et komplett og ferdigtestet anlegg til offisiell åpning 27.04.2017. Prosjektet vil bli slutført innenfor timeplan og vedtatt kostnadsramme.

Ny terminal på Flesland skal etter planen åpne 17.08.2017. Prosjektets milepælsplan viser at dette målet forventes nådd innenfor vedtatt kostnadsramme.

På bakgrunn av Samarbeidsavtalen med Forsvaret gjeldende fra 2010, er det avholdt rettslig skjønn som er rettskraftig for fastsettelse av årlig vederlag for bruk av Forsvarsbyggs grunn og anlegg i forbindelse med baneanleggene på Bergen lufthavn (såkalte «luftfartskritiske arealer»), samt kjøpesum ved eventuell overdragelse. På denne bakgrunn er arealene regnskapsført som investering i Q4 2016 med 436 millioner kroner.

For å effektivisere flysikringstjenesten er Remote Services etablert som enhet i Avinor Flysikring AS for å utvikle, implementere og kommersialisere fjernstyrte tårntjenester. Kongsberg Defence & Aerospace er samarbeidspartner og systemleverandør til utviklingsprosjektet. Et fjernstyrt tårnsenter er under bygging i Bodø med en målsetting om at 15 tårn skal være i operativ drift innen utgangen av 2020. Det er teknisk, økonomisk og regulatorisk risiko knyttet til prosjektets fremdrift, men prosjektet følger milepælsplan.

Kontantstrøm, finansiering og forpliktelser

Som følge av at investeringsutbetalinger overgår bidraget fra løpende drift, hadde konsernet i perioden 01.01 - 31.12.2016 en kontantstrøm før endring av gjeld på minus 2 622 millioner kroner. Avinor utbetalte 500 millioner kroner i utbytte til staten i 2016.

Rentebærende gjeld per 31.12.2016 utgjorde 19 957 millioner kroner, og er økt med 1 467 millioner kroner siden 31.12.2015. Økningen skyldtes hovedsakelig opptrekk i 2. kvartal 2016 av hele lånerammen som var inngått med den europeiske investeringsbanken på 200 millioner euro. Lånet ble trukket opp i norske kroner tilsvarende ca. 1,9 milliarder kroner og løper med avdrag til 2028. I tillegg ble det i tredje og fjerde kvartal tatt opp til sammen 1 000 millioner kroner i kortsiktige sertifikatlån. Det ble i 2016 nedbetalt gjeld for 996 millioner kroner.

Avinor AS emiterte den 2. februar 2017 500 millioner euro under selskapets EMTN-program. Lånet er sikret i norske kroner og løper med fastrente i 10 år.

Konsernets total kapital per 31.12.2016 utgjorde 40,9 milliarder kroner med en egenkapitalprosent på 36,5. Den vedtekts-definerte egenkapital i prosent av summen av egenkapital og rentebærende gjeld utgjorde 42,8 prosent per 31.12.2016. Hensyntatt kontantbeholdning, utgjorde andelen 44,0 prosent.

Med bakgrunn i utviklingen i rentemarkedene og andre forhold, er egenkapitalen belastet med 415 millioner kroner etter skatt per 31.12.2016. Hoveddelen av dette er negativt estimatavvik ved beregning av pensjonsforpliktelser. Per 31.12.2016 ble det benyttet en diskonteringsrente på 2,6 prosent og en langsiktig forventet lønnsvekst på 2,5 prosent ved beregning av konsernets pensjonsforpliktelser.

Per 31.12.2016 utgjorde konsernets likviditetsreserve 5 749 millioner kroner fordelt på 949 millioner kroner i bankinnskudd og 4 800 millioner kroner i ubenyttede trekkrettigheter.

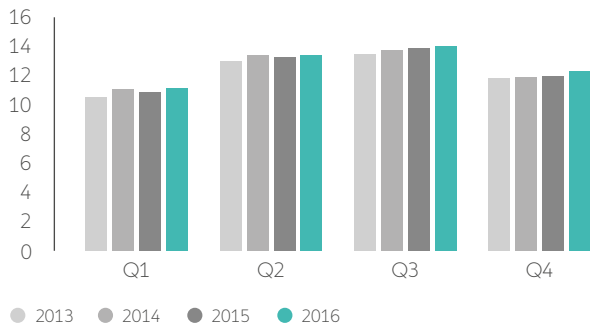
Trafikkutvikling og servicemål

Det reiste 50,8 millioner passasjerer over Avinors lufthavner i perioden 01.01 - 31.12.2016, hvilket er en økning på 1,6 prosent sammenlignet med 2015.

Nedenstående figur viser trafikkutvikling per kvartal i perioden 2013 - 2016:

PASSASJERER

Antall i millioner

Sammenlignet med 2015 økte innenrikstrafikken med 1,2 prosent og utenrikstrafikken med 2,6 prosent, mens offshore helikoptertrafikk ble redusert med ca. 18 prosent. Innenrikstrafikken utgjorde 59 prosent av det samlede trafikkvolumet.

Passasjervolumet fordelte seg på lufthavnene som følger:

TABELL 5: ANTALL PASSASJERER PER LUFTHAVN

PASSASJERER (1 000)	01.01 - 31.12.16	01.01 - 31.12.15	ENDRING
Oslo lufthavn	25 764	24 657	4,5 %
Bergen lufthavn, Flesland	5 872	5 946	-1,2 %
Stavanger lufthavn, Sola	4 183	4 489	-6,8 %
Trondheim lufthavn, Værnes	4 410	4 343	1,5 %
Øvrige lufthavner	10 574	10 590	-0,2 %
Avinor konsern	50 803	50 025	1,6 %

Antall kommersielle flybevegelser ble redusert med 2,7 prosent sammenlignet med 2015. Trafikkvolumet for underveistjenesten målt i antall service units økte i år med 4,4 prosent.

Siste 12 måneder er det i Avinors nettverk av lufthavner registrert en gjennomsnittlig regularitet på 99 prosent og en gjennomsnittlig punktlighet på 87 prosent.

FLYSIKKERHET OG HMS

Det har vært en luftfartsulykke og ingen alvorlige luftfartshendelser hvor Avinor har vært medvirkende part i 2016, med forbehold om undersøkelser som ikke er avsluttet enda. Luftfartsulykken i Stavanger 05.07.2016, hvor et helikopter traff en bil ved taxiing inn mot flyparkering, er undersøkt og konkludert som en luftfartsulykke hvor Avinor var indirekte medvirkende part. Den indirekte medvirkningen forklares med at det var en uklar oppfatning av formålet med oppsatt sperremateriell, samt at krav til sikkerhetsavstander ikke ble ivarettatt ved plassering og kontroll av sperring mot operativt område.

I fjerde kvartal har det vært jobbet med å ferdigstille strategi for styringssystem og sikkerhetsstyring 2017 – 2020.

I forbindelse med krav i nytt EU-regelverk må Avinor ha oversikt over farer samt styre operasjonelle risikoer som er knyttet til de identifiserte farene. Avinor har utarbeidet prosess for hvordan dette skal utføres, samt verktøy som bidrar til enklere registrering, oppfølging og monitorering av operasjonelle risikoer. Implementering av operasjonell risikostyring starter i Q1 2017.

Ny rapporteringsforordning krever at avvik skal risiko klassifiseres og arbeid er igangsatt for å få dette på plass. Det arbeides også med utvikling av dashboards som gir mer tilgjengelig og dynamisk styringsinformasjon innen flysikkerhet på alle nivåer i organisasjonen.

Avinor konsern hadde 20 skader på egne ansatte som resulterte i fravær i 2016. Konsernets H-verdi (antall skader som har medført fravær per million arbeidende timer) for 2016 er på 4,0 mot 3,3 i 2015. F-verdi (antall fraværsdager etter skade, per million arbeidstimer) ble introdusert som et parameter i 2016. Dette sier noe om omfang, og derfor også alvorlighet av skaden. Ved utgangen av 2016 hadde Avinor konsern totalt 266 fraværsdager fordelt på 20 skadede, som gir en F-verdi tilsvarende 53,06.

RISIKOFORHOLD

Konsernets virksomhet er fokusert på sikker avvikling av flytrafikken med prosedyrer og tiltak for å minimere sannsynligheten for og konsekvensen av ulykker og alvorlige hendelser. Utviklingen i nasjonale og internasjonale regulatoriske forhold kan ha finansielle konsekvenser for konsernet.

Avinor ivaretar nasjonale sektorpolitiske mål. Staten setter føringer for en rekke forhold herunder lufthavnstruktur, beredskap, luftfartsavgifter og samfunnspålagte oppgaver. Omfang og innretning av sektorpolitiske føringer kan endre seg over tid.

Virksomhetens balanseførte driftsmidler er av langsiktig natur og den operative driften er i stor grad regulert av lover og forskrifter. Som følge av dette har Avinor en høy andel faste kostnader som i liten grad varierer med endringer i trafikkvolum og kapasitetsutnyttelse. Konsernets inntjening og finansielle verdi er påvirket av endringer i trafikkvolumet.

De store lufthavnene er en sentral finansieringskilde for det øvrige lufthavnnett i Norge. Lufthavnenes inntjening er eksponert for endringer i konjunktorene samt for konkurranse fra lufthavner utenfor Avinors nettverk.

Inntekter fra tjenester og tilbud til passasjerene har en sentral betydning i konsernets finansiering. Spesielt vil endringer i rammebetingelsene rundt duty-free ordningen få en vesentlig effekt på konsernets inntjening og finansielle verdi.

Det benyttes finansielle sikringsinstrumenter til å begrense risiko knyttet til endringer i renter, valutakurser og kraftpriser. Verdien av sikringsinstrumentene endrer seg i samsvar med priser i markedet og vil kunne ha resultateffekt. Ved plassering av konsernets overskuddslikviditet vektlegges utsteders soliditet og plasseringens likviditet. Konsernets likviditetsbeholdning er plassert i bank på forhandlede vilkår.

Det er uenighet mellom Forsvaret og Avinor om fordeling av kostnader ved lufthavner der partene har felles drift. Avinor har reflektert dette i regnskapet gjennom avsetninger basert på beste skjønnsmessige estimat.

Som en konsekvens opprettelse av ny kampflybase for Forsvaret på Ørland, ble Avinor i 2014 gitt i oppdrag å forberede overtagelse av ansvaret for flyplassdriften på Bodø lufthavn innen 01.08.2016. Driftsovertagelsen ble gjennomført som forutsatt. Eierskap til grunneiendom og anlegg er imidlertid ikke overført, og Avinor avventer premissavklaringer fra Forsvarsdepartementet og Samferdselsdepartementet. Det er enkelte uavklarte problemstillinger knyttet til utfasing av Forsvarets behov i Bodø. Regjeringen har tilkjennegitt at man i Nasjonal Transportplan 2018-2029 vil gå inn for å bygge ny flyplass i Bodø. Ovennevnte forhold medfører finansiell usikkerhet knyttet til investeringer i bygg og anlegg samt fremtidig drift i Bodø.

I pensjonsforliket i 2005 ble det bestemt at offentlig tjenestepensjon skal justeres for økt forventet levealder og omfattes av nye regler for regulering av pensjon, men inneholdt ikke regler for samordning av tjenestepensjonsytelsen og nye regler for folketrygden. Regelverket for samordningen er dermed ikke avklart og derfor ikke hensyntatt i regnskapet. Ny løsning for offentlig tjenestepensjon er under utredning, men det er ikke kjent hvordan ny ordning vil bli herunder ikrafttredelses-tidspunkt og overgangsregler. Det er etablert et partssammensatt utvalg, bestående av representanter for administrasjonen og ansattes organisasjoner for å vurdere alternative pensjonsordninger.

Lufthavnene har utslippstillatelser som stiller krav til risikovurderinger for å identifisere mulige kilder for akutt forurensning med fare for skade på ytre miljø. Det arbeides løpende med å redusere risikoen for miljøskadelige hendelser, samtidig som at det drives en kartlegging og opprydding av tidligere forurensning. Det er avdekket miljøskadelige tilsetningsstoffer i brannskum som er spredt til miljøet ved lufthavnene, og det arbeides med å avklare omfanget av nødvendige tiltak. Det er gjort risikovurderinger av mulige skader på helse og miljø. De økonomiske konsekvensene er avhengig av omfang av påkrevde tiltak, samt myndighetskrav og tilgjengelige tiltaksmetoder. Miljødirektoratet vil komme med et pålegg om tiltak på Evenes lufthavn, og vil sannsynligvis gi et samlepålegg om utarbeidelse av tiltaksplaner for resterende lufthavner. Pålegget vil sannsynligvis foreligge i 2017.

FRAMTIDSUTSIKTER

Mobilitet og effektiv lufttransport er sentralt for samfunnsutviklingen og bidrar til styrket økonomisk vekst i distriktene og regionene. Avinors høye aktivitets- og investeringsnivå videreføres for å ivareta samfunnsoppdraget om gode regionale, nasjonale, europeiske og interkontinentale flytilbud.

Det forventes en vekst i flytrafikken i 2017, men usikkerheten i den samfunnsøkonomiske utviklingen kan påvirke bildet. Avinor fortsetter arbeidet med å forbedre egen miljøprestasjon og være en drivkraft for klima- og miljøarbeidet innen luftfarten.

Som leverandør av flysikringstjenester følges den internasjonale dereguleringen av, og utviklingen av konkurranse for, tårn- og innflygingstjenester nøye. Avinors flysikringsvirksomhet skal være en konkurransedyktig og foretrukken leverandør i et fremtidig konkurranseutsatt marked, og vil gjennomføre nødvendige tilpasninger for å nå dette målet.

Konsernet har i dag utstrakt bruk av konkurranse i driften, og vil arbeide for ytterligere utvikling av effektive leverandørmarkeder. I samsvar med konsernets moderniseringsprogram, vil arbeidet med økt effektivitet og produktivitet fortsette.

Oslo, 28. februar 2017
Styret i Avinor AS

SAMMENDRATT RESULTATREGNSKAP

Beløp i MNOK

		4. KVARTAL		PER 4. KVARTAL	
	NOTER	2016	2015	2016	2015
Driftsinntekter					
Trafikkinntekter		1 253,0	1 244,1	5 143,0	5 248,0
Andre driftsinntekter		1 532,0	1 382,4	5 645,0	5 475,1
Andre inntekter	4	-	1 266,3	-	1 266,3
Sum driftsinntekter		2 785,0	3 892,8	10 788,0	11 989,4
Driftskostnader					
Varekostnader		196,6	92,2	394,3	272,1
Lønn- og andre personalkostnader	5	828,9	863,7	3 326,1	3 466,6
Andre driftskostnader	5	957,1	982,1	3 565,6	3 516,0
Andre kostnader	4	-6,3	15,1	-18,9	42,9
Sum driftskostnader		1 976,3	1 953,1	7 267,1	7 297,6
EBITDA		808,7	1 939,7	3 520,9	4 691,8
Av- og nedskrivninger	5,7	491,0	437,3	1 762,9	1 459,3
Driftsresultat		317,7	1 502,4	1 758,0	3 232,5
Finansinntekter		10,5	6,8	36,2	39,8
Finanskostnader		135,9	95,2	420,0	368,4
Netto finansinntekt (kostnad)		-125,4	-88,4	-383,8	-328,6
Resultat før skattekostnad		192,3	1 414,0	1 374,2	2 903,9
Skattekostnad	6	41,8	52,1	338,7	454,9
Resultat etter skatt		150,5	1 361,9	1 035,5	2 449,0

UTVIDET RESULTAT

Beløp i MNOK

	4. KVARTAL		PER 4. KVARTAL	
	2016	2015	2016	2015
Resultat etter skatt	150,5	1 361,9	1 035,5	2 449,0
Utvidet resultat:				
Poster som ikke reverserer i resultatet i senere perioder:				
Aktuarielle gevinster/tap på pensjonsforpliktelse	-277,6	197,8	-548,5	1 040,9
Skatteeffekt	69,5	-53,4	137,1	-281,0
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel/-forpliktelse	-51,6	0,5	-51,6	0,5
Poster som kan reversere i resultatet i senere perioder:				
Kontantstrømsikring	-38,2	32,1	66,9	24,6
Skatteeffekt	9,6	-8,7	-19,1	-6,6
Sum utvidet resultat etter skatt	-288,3	168,3	-415,2	778,4
Totalresultat	-137,8	1 530,2	620,3	3 227,4
Tilordnet:				
Aksjonær	-137,8	1 530,2	620,3	3 227,4

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		31. DESEMBER	
	NOTER	2016	2015
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler:			
Utsatt skattefordel	6	1 238,9	1 508,9
Andre immaterielle eiendeler	7	108,8	117,2
Anlegg under utførelse, immaterielle	7	122,0	-
Sum immaterielle eiendeler		1 469,7	1 626,1
Varige driftsmidler:			
Varige driftsmidler	7	29 245,8	22 507,1
Anlegg under utførelse	7	6 851,1	10 615,2
Sum varige driftsmidler		36 096,9	33 122,3
Finansielle anleggsmidler:			
Derivater	10	504,0	636,2
Andre finansielle anleggsmidler		390,7	306,0
Sum finansielle anleggsmidler		894,7	942,2
Sum anleggsmidler		38 461,3	35 690,6
Omløpsmidler			
Varer		22,6	24,4
Fordringer		1 487,8	1 378,4
Derivater	10	1,0	24,9
Bankinnskudd, kontanter og lignende	-	949,1	1 666,7
Sum omløpsmidler		2 460,5	3 094,4
SUM EIENDELER		40 921,8	38 785,0

SAMMENDRATT BALANSE

Beløp i MNOK

		31. DESEMBER	
	NOTER	2016	2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Selskapskapital		5 400,1	5 400,1
Annen egenkapital		9 552,3	9 432,0
Sum egenkapital		14 952,4	14 832,1
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	8	2 588,2	1 947,4
Annen forpliktelse		168,3	181,2
Sum avsetninger for forpliktelser		2 756,5	2 128,6
Langsiktig gjeld:			
Lån fra Staten	9,10	2 527,3	2 971,7
Derivater	10	50,7	88,2
Annen langsiktig gjeld	9,10	15 432,8	14 123,8
Sum annen langsiktig gjeld		18 010,8	17 183,7
Kortsiktig gjeld:			
Sertifikatgjeld	9,10	1 400,0	400,0
Leverandørgjeld		685,5	441,1
Betalbar skatt		1,2	335,9
Skyldige offentlige avgifter		211,0	246,6
Derivater	10	2,8	50,3
Første års avdrag langsiktig gjeld	9,10	596,5	994,2
Annen kortsiktig gjeld		2 305,1	2 172,5
Sum kortsiktig gjeld		5 202,1	4 640,6
Sum gjeld		25 969,4	23 952,9
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		40 921,8	38 785,0

EGENKAPITALOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	AKSJEKAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL IKKE RESULTATFØRT	ANNEN EGENKAPITAL	SUM
Egenkapital 01.01.15	5 400,1	-774,8	7 597,3	12 222,6
Totalresultat		778,4	2 449,0	3 227,4
Endring skattesats, effekt utsatt skattefordel/-forpliktelse			-117,9	-117,9
Utbetalt utbytte			-500,0	-500,0
Egenkapital 31.12.15	5 400,1	3,6	9 428,4	14 832,1
Egenkapital 01.01.16	5 400,1	3,6	9 428,3	14 832,1
Totalresultat		-415,2	1 035,5	620,3
Utbetalt utbytte			-500,0	-500,0
Egenkapital 31.12.16	5 400,1	-411,6	9 963,8	14 952,4

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i MNOK

	PER 4. KVARTAL	
	2016	2015
Kontantstrøm fra driften		
Resultat før skatt	1 374,2	2 903,9
Ordinære avskrivninger	1 762,9	1 459,3
Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler	-12,6	-1 270,0
Verdiendringer og andre tap/gevinster - netto (urealiserte)	-34,9	17,8
Netto finansposter	383,8	328,6
Endringer i varer, kundefordringer og leverandørgjeld	124,0	-186,2
Forskjellen mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger	92,3	156,5
Endringer i andre tidsavgrensningsposter	-284,0	86,0
Mottatte renter	36,3	19,0
Betalte skatter	-337,1	-280,1
Netto kontantstrøm fra driften	3 104,9	3 234,8
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Investeringer i varige driftsmidler	-4 497,3	-5 165,7
Salg av varige driftsmidler (salgssum)	16,1	1 382,8
Endring i andre investeringer	-83,6	-46,2
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-4 564,8	-3 829,1
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Opptak av gjeld	1 899,9	3 609,7
Nedbetaling av gjeld	-995,5	-749,0
Netto opptak/nedbetaling kortsiktig gjeld (sertifikatlån)	1 000,0	-400,0
Betalte renter	-655,6	-618,8
Betalte låneomkostninger	-6,5	-12,9
Utbetalt utbytte	-500,0	-500,0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	742,3	1 329,0
Netto endring kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter i perioden	-717,6	734,7
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodestart	1 666,7	932,0
Kontanter, kontantekvivalenter og benyttede trekkrettigheter periodeslutt	949,1	1 666,7

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 Generell informasjon

Avinor AS og dets datterselskaper (samlet konsernet) skal eie, drive og utvikle luftfartsanlegg ved å legge til rette for sikker og effektiv luftfart, yte tjenester innen samme område og annen virksomhet som bygger opp under foretakets hovedvirksomhet, herunder kommersiell utvikling av virksomheten og lufthavnområdene.

Avinor konsernet har hovedkontor i Oslo.

Delårsregnskapet for 4. kvartal 2016 ble vedtatt av styret den 28. februar 2017. Delårsregnskapet er ikke revidert.

NOTE 2 Rammeverk og vesentlige regnskapsprinsipper

Konsernregnskapet per 4. kvartal 2016, avsluttet 31. desember 2016, er utarbeidet etter regnskapsprinsippene i International Financial Reporting Standards (IFRS) og består av Avinor AS og dets datterselskaper.

Delårsregnskapet avlegges i henhold til IAS 34 Interim Financial Reporting. Delårsregnskapet gir ikke informasjon i samme omfang som årsregnskap og må derfor sees i sammenheng med konsernets årsregnskap for 2015.

Det er benyttet samme prinsipper ved utarbeidelse av delårsregnskapet som ved utarbeidelse av årsregnskapet.

NOTE 3 Segmentinformasjon

Beløp i MNOK

PER 4. KVARTAL 2016

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Luftfartsinntekter	1 955,1	537,2	413,3	361,6	892,0	4 159,2
Andre driftsinntekter	3 364,0	541,2	450,9	320,0	620,6	5 296,7
Konserninterne inntekter	67,2	16,1	47,0	31,3	57,4	219,0
Sum driftsinntekter	5 386,3	1 094,5	911,1	712,8	1 570,0	9 674,8
Lønn- og andre personalkostnader	519,6	121,6	100,5	87,5	784,3	1 613,6
Av- og nedskrivninger	864,1	125,2	104,7	93,5	393,0	1 580,5
Andre driftskostnader	1 736,1	247,2	165,9	129,0	911,7	3 189,9
Konserninterne kostnader	352,1	140,7	145,4	112,5	565,5	1 316,3
Sum driftskostnader	3 472,0	634,8	516,5	422,5	2 654,5	7 700,2
Driftsresultat	1 914,3	459,7	394,7	290,4	-1 084,5	1 974,6
Varige driftsmidler ¹⁾	16 487,6	2 017,6	1 616,4	1 519,2	6 021,9	27 662,7

PER 4. KVARTAL 2016 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONERN ELIMINERING	AVINOR KONERN
Luftfartsinntekter	4 159,2	984,7	-	-0,8		5 143,0
Salgs- og leieinntekter	5 296,7	201,5	106,0	40,9		5 645,0
Konserninterne inntekter	219,0	804,6	40,5	641,5	-1 705,7	-
Sum driftsinntekter	9 674,8	1 990,8	146,5	681,6	-1 705,7	10 788,0
Lønn og andre personalkostnader	1 613,6	1 319,7	0,0	392,8		3 326,1
Av- og nedskrivninger	1 580,5	81,8	37,0	63,6		1 762,9
Andre driftskostnader	3 189,9	355,7	5,6	389,8		3 941,0
Konserninterne kostnader	1 316,3	103,7	22,8	263,0	-1 705,7	-
Sum driftskostnader	7 700,2	1 861,0	65,5	1 109,1	-1 705,7	9 030,0
Driftsresultat	1 974,6	129,9	81,0	-427,5	-	1 758,0
Varige driftsmidler ¹⁾	27 662,7	673,8	863,0	155,1		29 354,6

PER 4. KVARTAL 2015

	OSLO LUFTHAVN	BERGEN LUFTHAVN	STAVANGER LUFTHAVN	TRONDHEIM LUFTHAVN	REGIONALE LUFTHAVNER	SUM LUFTHAVNDRIFT
Luftfartsinntekter	1 946,9	557,6	455,9	359,8	903,1	4 223,3
Andre driftsinntekter	3 052,6	600,6	473,2	306,7	615,7	5 048,8
Konserninterne inntekter	42,3	13,3	45,9	29,1	21,4	152,0
Sum driftsinntekter	5 041,8	1 171,5	975,0	695,6	1 540,2	9 424,1
Lønn- og andre personalkostnader	542,6	128,4	103,9	93,7	849,3	1 717,9
Av- og nedskrivninger	604,0	83,8	100,3	90,1	413,6	1 291,8
Andre driftskostnader	1 404,1	280,9	192,4	127,5	958,1	2 962,9
Konserninterne kostnader	749,2	144,2	147,8	114,4	557,2	1 712,8
Sum driftskostnader	3 299,9	637,4	544,3	425,6	2 778,2	7 685,4
Enhetsresultat	1 741,8	534,1	430,7	270,0	-1 238,1	1 738,7
Konsernjust. avskrivninger (a)	172,5	-24,6	-18,9	-22,3	-115,5	-8,8
Konsernintern festeavgift (b)	421,4					421,4
Driftsresultat	2 335,8	509,5	411,8	247,7	-1 353,6	2 151,3
Varige driftsmidler ¹⁾	8 695,8	1 761,4	1 791,7	1 974,6	6 730,0	20 953,5

PER 4. KVARTAL 2015 FORTS:

	SUM LUFTHAVNDRIFT	FLYSIKRING	EIENDOM	FELLES/ UFORDELT	KONSERN ELIMINERING	AVINOR KONSERN
Luftfartsinntekter	4 223,3	1 024,8	-	-0,2	-	5 248,0
Salgs- og leieinntekter	5 048,8	220,5	1 459,1	13,0	-	6 741,4
Konserninterne inntekter	152,0	842,2	50,6	1 123,1	-2 167,8	-
Sum driftsinntekter	9 424,1	2 087,4	1 509,7	1 135,9	-2 167,8	11 989,3
Lønn og andre personalkostnader	1 717,9	1 369,5	0,0	379,1	-	3 466,6
Av- og nedskrivninger	1 291,8	73,6	38,3	49,9	-	1 453,6
Andre driftskostnader	2 962,9	395,8	10,7	461,6	-	3 830,9
Konserninterne kostnader	1 712,8	109,1	45,5	300,4	-2 167,8	-
Sum driftskostnader	7 685,4	1 948,0	94,4	1 191,0	-2 167,8	8 751,1
Enhetsresultat	1 738,7	139,4	1 415,3	-55,1	-	3 238,2
Konsernjust. avskrivninger (a)	-8,8	-	4,1	-1,0	-	-5,7
Konsernintern festeavgift (b)	421,4	-	-	-421,4	-	-
Driftsresultat	2 151,3	139,4	1 419,4	-477,6	-	3 232,5
Varige driftsmidler ¹⁾	20 953,5	622,1	857,7	191,0	-	22 624,3

(a) Konsernjustering som følge av vurdering av åpningsbalanse per 01.01.2003 til IFRS.

(b) Konsernintern festeavgift for grunn Gardermoen tilgodeses Oslo Lufthavn AS i segmentrapporteringen.

1) Varige driftsmidler er her inklusiv andre immaterielle eiendeler og eksklusiv anlegg under utførelse.

NOTE 4 Andre inntekter/andre kostnader

Beløp i MNOK

SPESIFIKASJON	4. KVARTAL		PER 4. KVARTAL	
	2016	2015	2016	2015
Andre inntekter				
Gevinst ved salg av eiendom	-	1 266,3	-	1 266,3
Sum	-	1 266,3	-	1 266,3
Andre kostnader				
Verdiendringer og andre tap/gevinster, netto	-6,3	15,1	-18,9	42,9
Sum	-6,3	15,1	-18,9	42,9

NOTE 5 Resultateffekter - Terminal 2 prosjektet

Beløp i MNOK

Som følge av utbyggingen på Gardermoen (Terminal 2 prosjektet) er resultatregnskapet belastet med ekstra kostnader knyttet til opprettholdelse av normal drift i byggeperioden, samt kostnader knyttet til utrangering av aktiva inkludert økte avskrivninger grunnet revurdering av levetid.

Deler av kostnadsføringene bygger på skjønnsmessige vurderinger, som oppdateres løpende.

SPESIFIKASJON	4. KVARTAL		PER 4. KVARTAL	
	2016	2015	2016	2015
Lønn og andre personalkostnader	11,5	12,0	40,1	52,2
Av- og nedskrivninger	7,9	10,9	82,1	60,5
Andre driftskostnader	101,4	65,7	316,1	195,2
Sum	120,8	88,6	438,3	307,9

NOTE 6 Skatt

Skattekostnaden er beregnet ved å benytte skattesats som forventet for årsresultatet. Forventet skattesats for året er 25% og bokføres i sin helhet mot netto utsatt skattefordel i balansen gjennom året. Fordeling mellom betalbar skatt og utsatt skatt gjøres ved årsslutt. Skattesatsen for 2017 er vedtatt redusert fra 25% til 24%. Vedtaket innebærer at utsatt skattefordel reduseres med 51,6 MNOK for konsernet. Reduksjon i det alt vesentligste knyttet til poster som tidligere er ført over utvidet resultat og effekten er derfor presentert i utvidet resultat på egen linje.

NOTE 7 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler

Beløp i MNOK

	IMMATERIELLE EIENDELER	VARIGE DRIFTSMIDLER	ANLEGG UNDER UTFØRELSE	SUM
Per 4. kvartal 2015				
Balanseført verdi 01.01	15,7	21 040,9	7 913,6	28 970,2
Tilgang	143,9	3 079,7	5 421,3	8 644,9
Reklassifisering	-	-	2 719,7	2 719,7
Avgang	-	196,6	-	196,6
Periodens avskrivninger	42,4	1 416,9	-	1 459,3
Balanseført verdi 31.12	117,2	22 507,1	10 615,2	33 239,5
Per 4. kvartal 2016				
Balanseført verdi 01.01	117,2	22 507,1	10 615,2	33 239,5
Tilgang	4,1	8 496,7	4 858,5	13 359,3
Reklassifisering	-	-	8 500,8	8 500,8
Avgang	-	7,4	-	7,4
Periodens avskrivninger	12,5	1 750,4	-	1 762,9
Balanseført verdi 31.12	108,8	29 245,8	6 973,1	36 327,7

Beregning av gjenvinnbart beløp

Det vises til årsregnskapet for 2015.

Det er ikke inntruffet forhold som medfører en vesentlig endring i gjenvinnbart beløp.

NOTE 8 Pensjoner

Beløp i MNOK

Netto negativt estimatavvik i 2016 skyldes redusert diskonteringsfaktor samt andre endringer i demografiske forutsetninger, delvis motvirket av gevinstrealisasjon av midler ved innfusjonering av Oslo Lufthavn AS på MNOK 56,0. Per 31.12 er det benyttet 2,6% i diskonteringsfaktor og forventet lønnsvekst på 2,5%.

NOTE 9 Lån og finansielle leieforpliktelser

Beløp i MNOK

	31. DESEMBER	
	2016	2015
Langsiktige lån	17 960,1	17 095,5
Kortsiktige lån	1 996,5	1 394,2
Sum	19 956,6	18 489,7
Lånebevegelser per 4. kvartal		
Balanseført verdi 01.01	18 489,7	15 290,4
Opptak av langsiktig lån	1 899,9	3 609,7
Nedbetaling av langsiktig lån	-995,5	-749,0
Endring finansielle leieforpliktelser	-256,0	256,0
Netto opptak/nedbetaling av kortsiktig lån (sertifikatlån)	1 000,0	-400,0
Valuta-/ verdiendring lån	-181,5	482,7
Balanseført verdi 31.12	19 956,6	18 489,7

LIKVIDITETSRESERVE

	31. DESEMBER	
	2016	2015
Kontanter og bankinnskudd	949,1	1 666,7
Trekkrettighet bank (ubrukt kassekreditt)	800,0	800,0
Trekkfasilitet	4 000,0	4 000,0
Sum likviditetsreserve	5 749,1	6 466,7

Konsernet hadde ved utgangen av 4. kvartal 2016 tilstrekkelig handlingsrom hva gjelder overholdelse av covenants på eksisterende lån. Konsernet oppfyller internt mål om å ha en likviditetsreserve inklusive trekkfasiliteter tilsvarende minst 12 måneders prognostisert likviditetsbehov inklusive avdrag lån.

Avinor AS emitterte den 2. februar 2017 500 MEUR under selskapets EMTN-program. Lånet er sikret i norske kroner og løper med fastrente i 10 år.

NOTE 10 Finansielle instrumenter

Beløp i MNOK

Vurdering av virkelig verdi

Virkelig verdi av valuta- og kraft terminkontrakter er fastsatt ved å benytte markedsverdi på balansedagen. For rentebytteavtaler er virkelig verdi bekreftet av den finansinstitusjon som selskapet har inngått avtalene med. Balanseført verdi av kontanter og kassekreditt er tilnærmet lik virkelig verdi på grunn av at disse instrumentene har kort forfallstid. Tilsvarende er balanseført verdi av kundefordringer og leverandørgjeld tilnærmet lik virkelig verdi da de inngås til "normale" betingelser.

Virkelig verdi på langsiktig gjeld er beregnet ved bruk av noterte markedspriser eller ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittrisiko. Virkelig verdi av sertifikatlån er satt lik hovedstol per 31. desember 2016.

Under følger en sammenligning av balanseførte verdier og virkelig verdi for selskapet og konsernets rentebærende gjeld.

	31. DESEMBER 2016		31. DESEMBER 2015	
	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI	BALANSEFØRT VERDI	VIRKELIG VERDI
Rentebærende gjeld				
Statslån	2 971,7	2 999,6	3 416,1	3 482,2
Obligasjonslån	8 674,7	9 214,2	9 256,2	9 839,0
Banklån	6 889,7	7 579,0	5 130,4	5 936,2
Sertifikatlån	1 400,0	1 400,0	400,0	400,0

DERIVATER

	31. DESEMBER 2016	
	2016	2015
Eiendeler		
Renteswapper	504,0	635,1
Valutaterminkontrakter	1,0	26,0
Energikontrakter	-	-
Sum	505,0	661,1
Gjeld		
Renteswapper	52,0	88,2
Valutaterminkontrakter	0,8	7,0
Energikontrakter	0,7	43,3
Sum	53,5	138,5

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

- Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1)
- Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra priser) enn notert pris (brukt i nivå 1) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2)
- Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke observerbare forutsetninger (nivå 3))

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2016:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	-	1,0	-	1,0
Derivater benyttet til sikring	-	504,0	-	504,0
Sum eiendeler	-	505,0	-	505,0
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	0,7	1 437,6	-	1 438,3
Derivater benyttet til sikring	-	52,0	-	52,0
Sum forpliktelser	0,7	1 489,6	-	1 490,3

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2015:

	NIVA 1	NIVA 2	NIVA 3	TOTAL
Eiendeler				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultat	-	14,6	-	14,6
Derivater benyttet til sikring	-	646,4	-	646,4
Sum eiendeler	-	661,0	-	661,0
Forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultat	43,3	1 397,2	-	1 440,5
Derivater benyttet til sikring	-	80,7	-	80,7
Sum forpliktelser	43,3	1 477,9	-	1 521,2

AVINOR AS
Org.nr. 985 198 292
Dronning Eufemias gate 6
0191 Oslo

Postboks 150
2061 Gardermoen

avinor.no